

Briselē, 2016. gada 13. jūnijā
(OR. en)

9215/16

ECOFIN 457
UEM 204
SOC 321
EMPL 218
COMPET 291
ENV 337
EDUC 192
RECH 184
ENER 200
JAI 448

PIEZĪME

Sūtītājs:	Padomes Ģenerālsekretariāts
Saņēmējs:	delegācijas
K-jas dok. Nr.:	9132/16 ECOFIN 423 UEM 173 SOC 287 EMPL 183 COMPET 260 ENV 304 EDUC 160 RECH 152 ENER 165 JAI 410 - COM(2016) 335 final
Temats:	Ieteikums – PADOMES IETEIKUMS par Lietuvas 2016. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Lietuvas 2016. gada stabilitātes programmu

Pielikumā pievienots minētais Padomes ieteikuma projekts, kas ir pārskatīts un par ko ir panākta vienošanās dažādās Padomes komitejās, balstoties uz Komisijas priekšlikumu COM(2016) 335 *final*.

PADOMES IETEIKUMS

(...)

par Lietuvas 2016. gada valsts reformu programmu un ar ko sniedz Padomes atzinumu par Lietuvas 2016. gada stabilitātes programmu

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 121. panta 2. punktu un 148. panta 4. punktu,

ņemot vērā Padomes Regulu (EK) Nr. 1466/97 (1997. gada 7. jūlijs) par budžeta stāvokļa uzraudzības un ekonomikas politikas uzraudzības un koordinācijas stiprināšanu ¹ un jo īpaši tās 5. panta 2. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas ieteikumu,

ņemot vērā Eiropas Parlamenta rezolūcijas,

ņemot vērā Eiropadomes secinājumus,

ņemot vērā Nodarbinātības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas un finanšu komitejas atzinumu,

ņemot vērā Sociālās aizsardzības komitejas atzinumu,

ņemot vērā Ekonomikas politikas komitejas atzinumu,

¹ OV L 209, 2.8.1997., 1. lpp.

tā kā:

- (1) Komisija 2015. gada 26. novembrī pieņēma Gada izaugsmes pētījumu, tādējādi uzsākot 2016. gada Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgadu. Gada izaugsmes pētījumā iekļautās prioritātes Eiropadome apstiprināja 2016. gada 17.–18. martā. Komisija, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 1176/2011², 2015. gada 26. novembrī pieņēma brīdināšanas mehānisma ziņojumu, kurā Lietuva nebija minēta to dalībvalstu vidū, kurām paredzēts veikt padziļinātu pārskatu. Tajā pašā dienā Komisija pieņēma arī ieteikumu Padomes ieteikumam par eurozonas ekonomikas politiku. Eiropadome atbalstīja šo ieteikumu 2016. gada 18.–19. februārī, un 2016. gada 8. martā Padome to pieņēma³. Ņemot vērā to, ka Lietuvas valūta ir euro un ekonomikas un monetārajā savienībā starp ekonomikām ir cieša savstarpējā saikne, Lietuvai būtu jānodrošina minētā ieteikuma pilnīga un laicīga īstenošana.
- (2) Ziņojums par Lietuvu tika publicēts 2016. gada 26. februārī. Tajā tika izvērtēti Lietuvas panākumi attiecībā uz to, kā tiek īstenoti 2015. gada 14. jūlijā pieņemtie konkrētai valstij adresētie ieteikumi, un Lietuvas progress virzībā uz stratēģijas "Eiropa 2020" valsts mērķu sasniegšanu.
- (3) Lietuva 2016. gada 29. aprīlī iesniedza savu 2016. gada valsts reformu programmu un 2016. gada stabilitātes programmu. Abas programmas tika izvērtētas vienlaikus, lai ņemtu vērā to savstarpējo saistību.

² Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1176/2011 (2011. gada 16. novembris) par to, kā novērst un koriģēt makroekonomisko nelīdzsvarotību (OV L 306, 23.11.2011., 25. lpp.).

³ OV C 96, 11.3.2016., 1. lpp.

- (4) Attiecīgie konkrētai valstij adresētie ieteikumi iekļauti Eiropas strukturālo un investīciju fondu 2014.–2020. gadam plānošanā. Kā paredzēts Eiropas Parlamenta un Padomes Regulas (ES) Nr. 1303/2013 ⁴ 23. pantā, Komisija var pieprasīt dalībvalstij pārskatīt tās partnerattiecību nolīgumu un attiecīgās programmas un ierosināt grozījumus, ja tas vajadzīgs, lai palīdzētu īstenot attiecīgos Padomes ieteikumus. Komisija ir sniegusi papildu informāciju par to, kā tā izmantos šo noteikumu norādēs par to pasākumu piemērošanu, kuri saista Eiropas strukturālo un investīciju fondu efektivitāti ar pareizu ekonomikas pārvaldību.
- (5) Savā 2016. gada stabilitātes programmā Lietuva ir pieprasījusi 2017. gadā atļaut īslaicīgu novirzi 0,6 % apmērā no IKP no nepieciešamajām korekcijām vidēja termiņa budžeta mērķa sasniegšanai, lai ņemtu vērā būtiskas strukturālās reformas ar pozitīvu ietekmi uz publisko finanšu ilgtspēju ilgtermiņā. Tomēr, pirms tiek panākta galīgā vienošanās, joprojām pastāv nenoteiktība par reformu pasākumu sastāvu un to īstenošanu. Tādējādi, lai gan Lietuvai ir pietiekama fiskālā telpa ieguvumam no īslaicīgas novirzes, nešķiet, ka tā atbilst atbilstības kritērijam saistībā ar reformas īstenošanu, lai varētu izmantot strukturālo reformu klauzulu. Turklāt pašlaik nav iespējams novērtēt, cik ticamas ir valdības aplēses par reformas ietekmi. Tādēļ šo reformu ietekme vēl nav atspoguļota nepieciešamajā korekcijā virzībai uz vidēja termiņa budžeta mērķi 2017. gadam.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 1303/2013 (2013. gada 17. decembris), ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006 (OV L 347, 20.12.2013., 320. lpp.).

- (6) Uz Lietuvu pašlaik attiecas Stabilitātes un izaugsmes pakta preventīvā daļa. Valdība savā 2016. gada stabilitātes programmā plāno nominālās bilances uzlabošanos – no deficīta 0,8 % apmērā no IKP (2016. gadā) līdz pārpalikumam 0,9 % apmērā no IKP (2019. gadā). Ir sagaidāms, ka (pārrēķinātā ⁵) strukturālā balance 2016. gadā un pēc tam saglabāsies virs vidēja termiņa budžeta mērķa – deficīta 1 % apmērā no IKP (strukturālā izteiksmē). Korekcijas ietver arī sistēmisko pensiju reformu 2016. gadā, bet neatspoguļo plānoto strukturālo reformu 2017. gadā. Saskaņā ar stabilitātes programmu sagaidāms, ka valdības parāda attiecība pret IKP kritīsies no 39,9 % no IKP 2016. gadā līdz 35,7 % 2019. gadā. Makroekonomiskais scenārijs, kas ir budžeta prognozes pamatā, ir ticams. Tomēr pasākumi, kuru mērķis ir veicināt plānoto deficīta mērķu sasniegšanu, sākot ar 2018. gadu, netika pietiekamā mērā precizēti. Pamatojoties uz Komisijas 2016. gada pavasara prognozi, tiek prognozēts, ka strukturālā balance 2016. gadā būs -1,2 % no IKP, ko var uzskatīt par tuvu vidēja termiņa budžeta mērķim, bet 2017. gadā tā būs -0,8 % no IKP, kas pārsniedz vidēja termiņa budžeta mērķi. Pamatojoties uz stabilitātes programmas novērtējumu un ņemot vērā Komisijas 2016. gada pavasara prognozi, ir sagaidāms, ka Lietuva ievēros Stabilitātes un izaugsmes pakta noteikumus.
- (7) Darbspējīgā vecuma iedzīvotāju skaita samazināšanās, ko izraisa sabiedrības novecošana, slikti rezultāti veselības jomā un ievērojama neto emigrācija var kaitēt Lietuvas izaugsmes potenciālam un līdz ar to tās turpmākai konverģences attīstībai, vienlaikus pakļaujot riskam tās pensiju sistēmas un ilgtermiņa aprūpes sistēmas ilgtspēju. Tiek lēsts, ka darbspējīgā vecuma iedzīvotāju skaits līdz 2030. gadam kumulatīvi samazināsies par 35 %. Ja šī tendence netiks apvērsta, tā apdraudēs piemērotu darbaspēka resursu pieejamību, ekonomikas ilgtermiņa izaugsmes ilgtspēju un sociālā nodrošinājuma sistēmas, it īpaši pensiju sistēmu.

⁵ Strukturālā balance, ko Komisija ir pārrēķinājusi, pamatojoties uz informāciju stabilitātes programmā, ievērojot kopīgi saskaņotu metodiku.

- (8) Pašreizējās demogrāfijas tendences skaidri liecina par to, ka Lietuvā ir vajadzīga visaptveroša pensiju reforma, ar ko tiktu risināti jautājumi par vidēja termiņa ilgtspēju un pašreizējās pensiju sistēmas atbilstības riskiem. Lietuvā nabadzība vecu cilvēku vidū ir viena no lielākajām Savienībā. Tomēr vēl nav ieviests valsts nodrošināto pensiju indeksācijas mehānisms, un naudas līdzekļu izlietojums sociālās apdrošināšanas pensijām ir salīdzinoši neliels. Parlaments vēl nav pieņēmis valdības ierosināto likumprojektu, ar ko ievieš indeksācijas mehānismu, pensionēšanās vecumu piesaista izmaiņām pēc 2026. gada paredzamajā mūža ilgumā un uzlabo veidu, kā tiek finansēta sociālās apdrošināšanas pensijas pamatdaļa.
- (9) Lietuvas rezultāti veselības jomā ir vieni no sliktākajiem Eiropas Savienībā. Konkrētāk, iedzīvotāju mirstība vecuma grupā no 20 līdz 64 gadiem ir augstākā Savienībā, kas būtiski ietekmē potenciāli pieejamo darbaspēku un tā ražīgumu. Trūkumi veselības aprūpes sistēmā cita starpā ir pārāk liela atkarība no stacionārās aprūpes un mazi izdevumi profilaksei un sabiedrības veselībai. Ir jārisina negatīvās demogrāfijas tendences problēma.

- (10) Ir svarīgi Lietuvā stiprināt ieguldījumus cilvēkkapitālā, lai tādējādi daļēji neitralizētu tās darbaspējīgā vecuma iedzīvotāju skaita sarukšanas negatīvo ietekmi un atbalstītu Lietuvas pāreju uz augstākas pievienotās vērtības ekonomiku. Lai gan iegūtais izglītības līmenis ir kļuvis augstāks, augsts ir arī to skolēnu īpatsvars, kuriem ir nepietiekamas pamatiemaņas. Ir nepieciešami centieni nodrošināt augstas kvalitātes mācīšanu, kas ir izšķiroši svarīgi, lai atrisinātu nesekmības un izglītības nepilnību problēmas. Turklāt pastāv trūkumi augstākās izglītības mācīšanas kvalitātē un tās spējā veicināt inovāciju. Pastāvīgi zemie dalības rādītāji pieaugušo izglītībā apgrūtina centienus uzlabot cilvēkkapitāla kvalitāti un palielināt ražīgumu. Šķiet, ka dažos ekonomikas sektoros veidojas prasmju trūkums. Ir sagaidāms, ka turpmāk šis prasmju trūkums vēl vairāk saasināsies. Spēcīga darba samaksas izaugsme un darba ražīguma izaugsmes palēninājums var vājināt konkurētspēju izmaksu ziņā. Tādēļ ir svarīgi palielināt izglītības nozīmīgumu darba tirgū, racionalizēt izglītības sistēmas struktūru un finansējumu, attīstīt mūžizglītību un uzlabot aktīva darba tirgus politikas mērķorientāciju un iedarbīgumu. Lietuva ir veikusi darbības, lai uzlabotu tās aktīva darba tirgus pasākumus un citus pakalpojumus darba meklētāju atbalstam, tomēr vēl ir nepieciešams uzlabot mērķorientāciju uz konkrētām grupām, it īpaši izteiktiem ilgtermiņa bezdarbniekiem un personām, kurām trūkst nepieciešamo prasmju. Naudas līdzekļu izlietojums iedarbīga darba tirgus politikas pasākumiem joprojām ir neliels, un Lietuvas sociālās drošības sistēma ir vāja. Apmēram 27 % Lietuvas iedzīvotāju saskaras ar nabadzības vai sociālās atstumtības risku, un ienākumu nevienlīdzība ir viena no augstākajām Savienībā. Valdība plāno uzlabot bezdarbnieka pabalstu un sociālās palīdzības pabalstu tvērumu un atbilstību, tomēr attiecīgie tiesību akti vēl nav pieņemti.
- (11) Parlamentā tiek apspriesta Darba likuma un sociālā modeļa vispusīga pārskatīšana. Tās nolūks ir palielināt darba tirgus attiecību elastīgumu un nodrošināt lielāku drošību, tomēr attiecīgie tiesību akti vēl nav pieņemti. Svarīga ir sociālo partneru iesaistīšanās reformas īstenošanā un plašāks sociālais dialogs.

- (12) Ieguldījumu ziņā kopš ekonomikas krīzes sākuma lēni tiek sasniegts iepriekšējais apjoms; nākamajos gados ieguldīšana tiks atbalstīta no ES strukturālajiem un investīciju fondiem. Neatkarīgi no tā jaunu tehnoloģiju ieviešana un absorbcija nav izplatīta visas ekonomikas mērogā, un inovācijas līmenis ir zems, kas apgrūtina ražīguma pieaugumu. Arī privātā sektora ieguldījumi pētniecībā un inovācijā ir bijuši nelieli, iespējams, tādēļ, ka ir nepietiekams stimuls komerciālai pētniecībai un inovācijai un sadarbībai starp publisko sektoru un privāto sektoru. Privātā sektora ieguldījumu stiprināšana varētu mazināt riskus saistībā ar pētniecībā un inovācijā veikto Lietuvas publiskā sektora ieguldījumu atkarību no ES strukturālajiem un investīciju fondiem. Augstākās izglītības sistēma liecina par trūkumiem kvalitātes un inovācijas rādītājos, kā arī par ierobežotu sadarbību ar ārvalstu universitātēm un pētniecības centriem. Pētniecības un inovācijas sistēma ir sadrumstalota, un tai piemīt funkciju pārklāšanās un dublēšanās. Tas Lietuvai liedz sasniegt pavērsiena punktu attiecībā uz pētniecības un izstrādes spējām, kas nepieciešamas, lai palielinātu inovatīvas zināšanas. Ir nepieciešams vairāk stimulēt inovāciju un sadarbību starp akadēmiskajām aprindām un uzņēmumiem, tostarp attīstot cilvēkkapitālu un ieguldot tajā, kas varētu veicināt tehnoloģiju pārnesei uz reālo ekonomiku. Ja tiktu uzlabotas Lietuvas uzņēmumu ierobežotās iespējas absorbēt ārējas zināšanas un tās izmantot komerciālā nolūkā, tiktu paaugstināta inovācijas pakāpe.
- (13) Eiropas pusgada kontekstā Komisija ir veikusi Lietuvas ekonomikas politikas visaptverošu analīzi un publicējusi to 2016. gada ziņojumā par valsti. Tā ir arī izvērtējusi stabilitātes programmu un valsts reformu programmu, kā arī pasākumus, kas veikti saistībā ar iepriekšējos gados Lietuvai adresētiem ieteikumiem. Tā ir ņēmusi vērā ne tikai programmu lietderību ilgtspējīgas fiskālās un sociālekonomiskās politikas izveidē Lietuvā, bet arī atbilstību ES noteikumiem un norādēm, ņemot vērā, ka ir jāstiprina ES vispārējā ekonomikas pārvaldība, turpmākajos valsts lēmumos nodrošinot ES līmeņa ieguldījumu. Komisijas ieteikumi saskaņā ar Eiropas pusgadu ir atspoguļoti 1. līdz 3. ieteikumā.
- (14) Ņemot vērā šo izvērtējumu, Padome ir izskatījusi stabilitātes programmu, un tās atzinums ⁶ ir atspoguļots jo īpaši 1. ieteikumā.

⁶ Saskaņā ar Regulas (EK) Nr. 1466/97 5. panta 2. punktu.

1. Nodrošināt, ka novirze no vidēja termiņa budžeta mērķa 2016. un 2017. gadā attiecas vienīgi uz atļauju saistībā ar sistēmisko pensiju reformu. Samazināt nodokļu slogu personām ar zemiem ienākumiem, nodokļu slogu pārceļot uz citiem avotiem, kas mazāk kaitē izaugsmei, un uzlabot nodokļu saistību izpildi, it īpaši PVN jomā.
2. Stiprināt ieguldījumus cilvēkkapitālā un risināt prasmju nepietiekamības jautājumu, palielinot izglītības nozīmīgumu darba tirgū, uzlabojot mācību un pieaugušo izglītības kvalitāti. Pastiprināt aktīvas darba tirgus politikas tvērumu un iedarbīgumu. Stiprināt sociālā dialoga mehānismu lomu. Uzlabot veselības aprūpes sistēmas sniegumu, stiprinot ambulatoro aprūpi, slimību profilaksi un veselības veicināšanu. Uzlabot bezdarbnieka pabalstu un sociālās palīdzības tvērumu un atbilstību.
3. Veikt pasākumus, lai stiprinātu darba ražīgumu, un uzlabot jaunu tehnoloģiju ieviešanu un absorbēšanu visā ekonomikā. Uzlabot inovācijas politikas koordināciju un iedrošināt privātos ieguldījumus, tostarp izstrādājot alternatīvus finansēšanas līdzekļus.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*
